

Coalition

for an Independent and
Transparent Judiciary

MƏHKƏMƏ BİZİM ÜÇÜN NİYƏ ƏHƏMIYYƏTLİDİR

Cəmiyyət içində yaşayarkən bir-birimizlə və Dövlətlə tez-tez münaciş etməli oluruq. Narazılığın müxtəlif səbəbləri ola bilər:

- Bizi işimizdən azad etdilər;
- Həkimimiz qeyri-peşəkar ya diqqətsiz olduğu üçün səhhətimiz pisləşdi;
- Ayrımaq istəyirik, lakin həyat yoldaşımızla uşaqla bağlı hüquqlar və öhdəliklər barədə razılaşa bilmirik;
- Polis bizi əsassız yerə cərimələdi;
- Parlament, Konstitusiya ilə müdafiə olunan, – seçkilərdə iştirak etmək ya Dövlətin qanunsuz hərəkətlərini etiraz edəcək – hüququmuzu məhdudlaşdıran qanun qəbul etdi və s.

Müasir cəmiyyətdə bu cür narazılıqları dinc və qanun əsasında həll etmək imkanımızın olması zəruridir. Bununla belə, öz ailə üzvləri ya dostlarının hüquqları pozulduqda, ədaləti bərpa etməyin ya qisas almağın insanların özlərinin öhdəsinə buraxılmayacağını bilmək əhəmiyyətlidir.

Məhkəmə müstəqil, tərəfsiz və dinc şəkildə bizim üçün mühüm olan problemləri həll edəcək yerdür; hakim isə bu iş üçün xüsusi təhsilə olan insandır, hansı ki, qanunun aliliyini müdafiə edəcəyinə və qanunun nə dediyinə, onun pozulub-pozulmadığına və qanunu pozanın necə cavabdeh olmasına dair and içib.

QANUNUN ALILIYI NƏDİR VƏ MƏHKƏMƏ ONU NECƏ QORUYUR?

Biz demokratiyanın qanun aliliyi prinsipi üzərində bina olduğunu tez-tez eşidirik. Avropa İttifaqı namizədliyi statusunun alınması da, qanunun aliliyinə söykənmiş dövlətin qurulub-qurulmasından asılıdır.

Qanun aliliyi nə deməkdir?

- **Qanun** - aramızdakı münasibətləri yoluna qoyan, həmçinin başqa şəxs və Dövlətin qanunsuz fəaliyyətlərindən bizi müdafiə edən, yerinə yetirilməsi icbari olan qaydalardır.
- **Qanunun aliliyi** - İctimaiyyətin hər bir üzvünün hamılıqla razılaşdığı ümumi qaydadır. Hamı – mənşəyi, əmlakı, statusuna baxmayaraq qanunla məhdudlaşır və heç kəs qanundan yuxarı dayana bilməz. Nazirlər, parlament üzvləri, prezidentlər, ordu generalları, biznesirkətlər və hakimlərin özləri belə, biz vətəndaşların olduğu kimi, qanuna tabe olmalıdırlar.

Məhkəmə qanunun aliliyini necə qoruyur?

Demokratik dövlətdə hakimiyyət üç qola ayrılıb:

- Qanunvericilik (Parlament) - qanun yaradır;
- İcraçı (Hökumət) - qanunu gündəlik həyatda icra edir;
- Məhkəmə - qanunu izah edir və ondan konkret mübahisənin həlli üçün istifadə edir.

Hər üç qolun öz fərqli səlahiyyətləri və vəzifələri var. Bununla belə, onlar bir-birilərinə, həddindən artıq güc əldə etməmələri üçün və nəticədə, hüquqlarımız əsassız şəkildə pozulmaması üçün nəzarət edirlər.

Bu prosedə məhkəmə xüsusi rola malikdir:

- Məhkəmə qanunun aliliyini, Konstitusiyanı və bizim hüquqlarımızı və azadlığımızı Parlamentin, Hökumətin, başqa hakimlərin və digər şəxslərin hücumlarından qoruyan bir qalxandır;
- Məhkəmə qanunvericinin və icraçı hakimiyyətin Konstitusiya və qanunla müəyyənləşdirilmiş gücdən əlavə qüdrət əldə etməməsini təmin etməlidir.

Məhkəmə bizim və ümumiyyətlə ictimai maraqların, hüquqlarımızın effektiv müdafiəsinə xidmət göstərir.

Olduqca əhəmiyyətlidir ki, - insan hüquqlarını müdafiə prosesində, məhkəmə ictimaiyyətin dəstəyini ala bilsin. Məhkəmənin fəaliyyətini istənilən şəxs ya dövlət orqanı ləngitmək istədikdə və ya onun müstəqilliyini təhdid etdikdə, məhkəməni müdafiə etmək vacibdir.

HÜQUQLARIMIZI QORUYAN MƏHKƏMƏ NECƏ OLMALIDIR?

Demokratik dövətdə hüquqlarımızı müdafiə etmək üçün məhkəmə müstəqil, tərəfsiz, hesabatlılıqlı və şəffaf olmalıdır.

Müstəqil məhkəmə - ilk növdə bizi – fərdlərin və ictimaiyyətin maraqlarını qorumağa xidmət edir; Yalnız müstəqil məhkəmə şəraitində hakim tərəfindən işimizə ədalətli baxılacağı ümidini bəsləyə bilərik. Müstəqil məhkəmə hər cür məcbur edilməkdən və təhdiddən azad hakim deməkdir, onu kimin təhdid edəcəyinə baxmayaraq – siyasətçinin, qohumun, qonşuların, həmkarı hakimin yoxsa bir başqasının.

Məhkəmənin müstəqilliyi, hüquqlarımızın müdafiəsi və ictimaiyyətin qanunun aliliyinə etimad bəsləməsi üçün vacibdir.

Tərəfsiz məhkəmə - hakimin də istənilən başqa adam kimi, ictimaiyyətin mühüm məsələləri – səhiyyə, ailə zorakılığı, abort, evsizlik və s. barədə öz fikirləri var. Lakin qərarı öz baxışları ya cəmiyyətdəki populyar fikirlərə görə deyil, yalnız qanun və dəlillər əsasında qəbul etməlidir.

Məhkəmə ədalətli prosesi təmin etməlidir, hansısa tərəf üçün əlverişli nəticəni deyil.

Şəffaf məhkəmə - Məhkəməyə inanmağımız üçün, ədalətin ictimailəşdirilmiş şəkildə keçirilməsi lazımdır.

Məhkəmə nəinki ədalətli qərarlar almalı, həmçinin biz həmin qərarların ədalətli olmasını görməliyik belə.

Məhkəmə prosesi istisna hallardan savayı (Məsələn, iclası bağlamaqla hakim yetkinlik yaşına çatmamışın, qurbanın hüquqlarını qoruduqda və s.) hamı üçün açıq olmalıdır. Bizim məhkəmə zalında nələrin baş verdiyi, hansı işə baxılması, iştirakçıların kim olduğu barədə xəbərimiz olmalı və məhkəməyə nə qədər

Biz –ictimaiyyət,yalnız məhkəmə işi müstəqilcə və tərəfsizcə həll etdikdə, əvvəlcədən hazır yanaşma bəsləməmədikdə onun qərarlarına etibar edir və onun qərarlarını yerinə yetiririk.

Hesabdar məhkəmə - Gürcüstanda Parlamenti biz vətəndaşlar seçirik və bununla hökumətin formalaşmasında vasitəli yolla iştirak etsək də, hakimləri nə seçir, nə də onu azad edə bilirik.

Məhkəmə müstəqilliyi, hakimin istədiyi kimi davranma haqqının olması demək deyildir. Məhkəmə azaddır, lakin yalnız tərəflər və cəmiyyət qarşısında:

- İş haqda özü, qanun və dəlillər əsasında qərar versin;
- Qərarı tam, tərəflər və cəmiyyət üçün inandırıcı şəkildə əsaslandırсын;
- Öz hərəkəti və qırarları ilə məhkəməyə bəslədiyimiz etibarımıza təhlükə yaratmasın.

Məhkəmənin hesab verməsini necə təmin edək?

- Məhkəmənin buraxdığı səhvləri düzəltmək üçün, hamımıza qərarın şikayət etmək haqqı verilir;
- Məhkəmə iclasları açıq, qərarları isə ictimai şəkildə əlçatan olmalıdır. Bu məhkəmənin fəaliyyətini qiymətləndirmə və tənqid etməyə imkan verir;
- Hakim qeyri-etik davranır ya qanunu pozursa, məsuliyyətini tələb edə bilərik.

Hesabatlılıq bizi- ictimaiyyəti məhkəməyə bəslədiyimiz etimadın özünü doğrultduğunda əmin olmağımız üçün zəruridir. Hesabatlılıq bizi məhkəmənin öz səlahiyyətlərindən pis istifadə etməsindən qoruyur.

